

Schoon
Hygiënisch
Duurzaam

Duurzaamheidskeurmerken op schoonmaakmiddelen

Duurzaamheid wordt steeds belangrijker. Schoonmaakmiddelen dragen bij aan een duurzamere samenleving, doordat ze de levensduur van producten en gebouwen verlengen en bovendien bijdragen aan onze hygiëne en welzijn. Naast deze intrinsieke bijdrage aan duurzaamheid, kunnen producenten en leveranciers van schoonmaakmiddelen ervoor kiezen om nog een stap verder te gaan en de verschillende aspecten van de levenscyclus van een product verder te verduurzamen, bijvoorbeeld door aan de eisen van een bepaald milieukeurmerk te voldoen. Er bestaat een grote diversiteit aan keurmerken en certificeringsschema's die de duurzaamheidsaspecten van was- en reinigingsmiddelen beoordelen. Daarnaast kunnen er ook duurzaamheidsclaims worden gemaakt door bedrijven zelf. Dit document, opgesteld door de NVZ, Schoon | Hygiënisch | Duurzaam¹, geeft een overzicht van de verschillende duurzaamheidskeurmerken die er bestaan voor was- en reinigingsmiddelen.²

Inleiding

Allereerst is het belangrijk om te weten dat schoonmaakmiddelen die binnen de Europese Unie op de markt worden gebracht moeten voldoen aan strenge wetgeving die een hoog beschermingsniveau voor de menselijke gezondheid én het milieu waarborgen. De milieubelasting wordt dus

altijd meegenomen in de productie van schoonmaakmiddelen, ongeacht of een product een duurzaamheidskeurmerk of -claim bevat. Voor meer informatie over duurzaamheidsclaims, zie het document van de NVZ over duurzaamheidsclaims. Dit document is **hier** te vinden.

Welk keurmerk is het beste?

Voor een inkoper of een consument zou het handig zijn als er een duurzaamheidskeurmerk aangewezen kan worden als zijnde 'het beste keurmerk'. In de praktijk is dat echter niet mogelijk, omdat verschillende keurmerken op verschillende aspecten beoordelen. Hieronder worden deze verschillende aspecten verder toegelicht.

Omdat duurzaamheidskeurmerken door een externe partij geverifieerd moeten worden, geven ze een betrouwbare indicatie van producten waarbij extra aandacht is gegaan naar duurzaamheid. Het is echter niet zo dat een product zonder duurzaamheidskeurmerken per definitie niet duurzaam is. Zo is er voor een aantal productcategorieën binnen de schoonmaakmiddelensector weinig keuze uit duurzaamheidskeurmerken of is er zelfs helemaal geen keurmerk op productniveau.

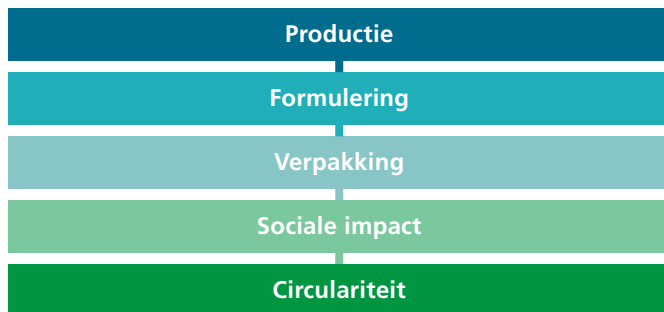
Er bestaan ook schoonmaakmiddelen zonder duurzaamheidskeurmerken die wél voldoen aan duurzaamheidscriteria. Daarnaast is het zo dat er aan het voeren van een duurzaamheidskeurmerk kosten zijn verbonden, wat betekent dat het ook een financiële keuze is om voor een keurmerk te gaan. Met name kleinere bedrijven, hebben soms niet de financiële middelen om de kosten voor een keurmerk te dragen, terwijl ze wel aan de criteria van een dergelijk keurmerk voldoen.

¹ De NVZ – Schoon | Hygiënisch | Duurzaam is de branchevereniging van fabrikanten en leveranciers van was-, reinigings-, onderhouds- en desinfectiemiddelen en schoonmaakmachines. De NVZ fungeert als kenniscentrum op het gebied van de drie waarden (schoon, hygiënisch en duurzaam).

² Dit overzicht claimt niet volledig te zijn. Dit zijn de duurzaamheidskeurmerken die bij weten van de NVZ het meest worden gebruikt voor was- en reinigingsmiddelen.

Aspecten van duurzaamheidskeurmerken

Er bestaan verschillende duurzaamheidskeurmerken voor schoonmaakmiddelen. Elk duurzaamheidskeurmerk heeft eigen criteria. Als we kijken naar al die aspecten waar een duurzaamheidskeurmerk op beoordeelt, dan is er in hoofdlijnen onderscheid te maken tussen de volgende vijf categorieën:

De **productie** gaat onder andere over efficiënt energiegebruik tijdens het productieproces. Dit komt vooral naar voren als wordt gekeken naar een bedrijfscertificering.

Bij de **formulering** wordt gekeken naar de milieu-impact van de ingrediënten in een product. Het gaat dan om de samenstelling. Hiervoor wordt gekeken naar de impact van de ingrediënten wanneer deze in het (waterig) milieu belanden. Daarnaast wordt vaak ook de oorsprong van ingrediënten meegenomen, worden deze bijvoorbeeld gemaakt van hernieuwbare grondstoffen of van petroleumolie.

Aan de **verpakkingen** zijn natuurlijk ook meerdere duurzaamheidsaspecten verbonden, zo kan onder meer worden gekeken naar de mogelijkheid tot recyclen en de toepassing van recyclelaar in een verpakking. Ook kan worden bekeken of er is getracht de hoeveelheid verpakkingsmateriaal te minimaliseren.

De **sociale impact** gaat kort gezegd over de impact van een product op maatschappelijk niveau. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar de arbeidsomstandigheden in alle fases van het productieproces. Dus ook tijdens de grondstofwinning. Daarnaast kan worden gekeken naar informatie over veilig gebruik en gebruiksvriendelijkheid, zoals een goed doseersysteem.

Circulariteit kan, op weg naar een duurzamere wereld, worden gezien als het uiteindelijke doel. In een circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Door een cirkel te sluiten (en dus naar circulariteit te gaan) kan iets technisch gezien oneindig voortduren en bereik je dus optimale duurzaamheid. Eigenlijk zou je kunnen stellen dat alle andere aspecten in orde moeten zijn

om circulariteit te bereiken. Hierin is ook de gebruiksfase een belangrijke fase. Een keurmerk kan dit meenemen in de beoordeling van een product door na te gaan of het product voorlichting biedt over duurzaam gebruik.

In dit overzicht wordt bij elk keurmerk aangegeven op welke aspecten wordt gelet.

Bedrijfscertificering en productcertificering

Naast de verschillende aspecten binnen duurzaamheid waar een keurmerk op kan beoordelen, kan er ook onderscheid worden gemaakt tussen keurmerken die te verkrijgen zijn op productniveau en op bedrijfs- of productielocatie niveau. In dit document wordt hier ook onderscheid in gemaakt.

Externe verificatie

Een belangrijk punt is de controle op een duurzaamheidskeurmerk, ook wel de externe verificatie genoemd. Duurzaamheidskeurmerken (en keurmerken in het algemeen) zijn onderhevig aan wetgeving. Dit betekent onder andere dat er een externe verificatie moet plaatsvinden. De keurmerken die in dit overzicht staan zijn betrouwbaar en onafhankelijk en maken dus gebruik van een externe verificatie. Helaas komen er soms ook logo's voorbij die niet voldoen aan de eisen die bij een officieel keurmerk horen. Komt u een keurmerk op een schoonmaakmiddel tegen dat niet in dit overzicht is terug te vinden en twijfelt u over de betrouwbaarheid? Dan kunt u altijd contact op nemen met de NVZ Schoon | Hygiënisch | Duurzaam, via info@nvz.nl of +31 30 6921880.

Keurmerken

Productkeurmerken

De productkeurmerken geven een certificering af op productniveau. Dit betekent dat er wordt gekeken naar duurzaamheidscriteria die over het product gaan. De focus ligt dus vaak op de ingrediënten en de verpakking, maar er kunnen ook eisen worden gesteld aan de productie. Het betekent ook dat een bedrijf ervoor kan kiezen om één bepaalde lijn te laten certificeren, terwijl andere producten van hetzelfde bedrijf deze certificering niet hebben. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de verschillende duurzaamheidskeurmerken die er zijn voor schoonmaakmiddelen op productniveau.

Charter voor Duurzaam Schoonmaken

Het Charter voor Duurzaam Schoonmaken is een vrijwillig initiatief van Europese fabrikanten van was- en reinigingsmiddelen. Bedrijven die zich hierbij aansluiten moeten voortdurend blijven werken aan verbetering van veiligheid en welzijn van consumenten, klanten en werknemers, en vermindering van hun milieubelasting. Het Charter kent twee verschillende certificeringslogo's. Eén daarvan is het productlogo. Het productlogo (met de groene rand), mag alleen gevoerd worden als het betreffende bedrijf ook is aangesloten bij het Charter (zie voor meer informatie hierover de beschrijving onder bedrijfskeurmerken). Voor een aantal productcategorieën zijn binnen het Charter aanvullende categorie-specifieke eisen opgesteld. Het gaat om de volgende categorieën: professionele onderhoudsproducten in de bouw, hand- en machineafwasmiddel, allesreinigers en vloerreinigers, vloeibare toiletreinigers, wasmiddelen, wasverzachters en huishoudelijke trigger-sprayreinigers. Dit logo is te vinden op de voorkant van de verpakking.

Duurzaamheidsaspecten	
Productie	✓
Formulering	✓
Verpakking	✓
Sociale impact	✓
Circulariteit	✓

Cradle-to-cradle

Het Cradle to Cradle-principe werd ontwikkeld door Prof. Dr. Michael Braungart en William McDonough. De centrale gedachte van de filosofie achter cradle to cradle (wieg tot wieg), is dat alle gebruikte materialen na hun leven in het ene product, nuttig kunnen worden ingezet in een ander product. Dit leidt logischerwijs tot circulariteit. De Cradle to Cradle®-certificering bevat een gedetailleerd evaluatiemodel voor de beoordeling van de gebruikte materialen, hun recycleerbaarheid, het energie- en waterverbruik en de maatschappelijke impact van productcycli en productiemethodes. Dit internationale keurmerk kent vijf niveaus: basis, brons, zilver, goud en platina. Als je hiervoor in aanmerking wilt komen word je gecontroleerd op de samenstelling van de materialen, mogelijkheden tot hergebruik van de materialen, gebruik van hernieuwbare energie, duurzaam waterbeheer en sociale rechtvaardigheid. Deze certificering kan worden aangevraagd voor de formulering en/of voor de verpakking van schoonmaakmiddelen.

Duurzaamheidsaspecten	
Productie	✓
Formulering	✓
Verpakking	✓
Sociale impact	✓
Circulariteit	✓

Ecocert

Ecocert is een keurmerk dat zich focust op de formulering van een product. Het gebruik van hernieuwbare grondstoffen, bij voorkeur van biologische oorsprong, wordt aangehouden. Verder vereist het keurmerk dat producten vermelden uit hoeveel procent natuurlijke en biologische ingrediënten het product bestaat.

Duurzaamheidsaspecten	
Productie	
Formulering	✓
Verpakking	
Sociale impact	
Circulariteit	✓

Ecogarantie

Ecogarantie is een Belgisch keurmerk. Voor de certificering van was- en reinigingsmiddelen worden voornamelijk milieueisen aan het product gesteld. Zo zijn grondstoffen op basis van aardolie niet toegestaan (met uitzondering van een aantal conserveermiddelen), en moeten plantaardige en dierlijke ingrediënten afkomstig zijn van biologische landbouw, gecontroleerde wildpluk of een fairtrade keurmerk hebben. Daarnaast moet het bedrijf een milieuplan hebben en zijn er eisen aan de verpakking en de biologische afbreekbaarheid van de ingrediënten in het rioolwater. De keurmerkeigenaar is Probila-Unitrab, een beroepsvereniging van verwerkers en verdelers in de biologische landbouw.

Duurzaamheidsaspecten	
Productie	
Formulering	✓
Verpakking	✓
Sociale impact	✓
Circulariteit	✓

Europees Ecolabel

Het Europees Ecolabel is een Europees milieukeurmerk. Het stelt strenge eisen aan de formulering van een product; zo mogen ingrediënten niet giftig zijn voor waterorganismen. Ook worden er milieueisen gesteld aan de verpakking: geen spuitbussen met drijfgassen en zoveel mogelijk gerecycled materiaal. De Europese Unie is eigenaar van het keurmerk, maar iedere Lidstaat heeft een organisatie aangewezen die het keurmerk beheert. In Nederland is dat Stichting Milieukeur. Naast was- en reinigingsmiddelen is dit keurmerk o.a. te vinden op kleding, klus- en bouwmaterialen en cosmetica.

Duurzaamheidsaspecten	
Productie	✓
Formulering	✓
Verpakking	✓
Sociale impact	✓
Circulariteit	✓

Nordic Swan Ecolabel

Het Nordic Ecolabel is een Scandinavisch milieukeurmerk. Dit keurmerk focust op de formulering van producten. Er worden dus hoofdzakelijk eisen gesteld aan de ingrediënten die in het product voorkomen. Ook zijn er milieueisen aan de verpakking: zo is PVC verboden, en moet er zoveel mogelijk gerecycled materiaal gebruikt worden.

Duurzaamheidsaspecten	
Productie	
Formulering	✓
Verpakking	✓
Sociale impact	
Circulariteit	✓

Bedrijfskeurmerken

Bedrijfskeurmerken geven een certificering af op bedrijfs- of locatieniveau. Als een bedrijf meerdere productielocaties heeft geldt voor sommige bedrijfs-certificeringen dat deze ook behaald kunnen worden voor één van die locaties, zonder dat de certificering gelijk voor het gehele bedrijf geldt. Hieronder worden de bedrijfskeurmerken besproken voor producenten en leveranciers van schoonmaakmiddelen.

EMAS

EMAS is de enige certificering in deze lijst waarvan het logo niet op producten te vinden is. Het gebruik van het logo op verpakkingen en producten is namelijk door het Europees Parlement verboden. Een EMAS-certificering is een bedrijfs-certificering die behaald kan worden door productielocaties waar prioriteit wordt gegeven aan milieumanagement. Dit gaat o.a. om efficiënt grondstoffen- en energiegebruik.

Duurzaamheidsaspecten	
Productie	✓
Formulering	✓
Verpakking	✓
Sociale impact	
Circulariteit	✓

Charter voor Duurzaam Schoonmaken

Het Charter voor duurzaam schoonmaken is een vrijwillig initiatief van Europese fabrikanten van was- en reinigingsmiddelen. Naast het eerder beschreven product logo kent het Charter een bedrijfslogo. Bedrijven die zich hierbij aansluiten moeten voortdurend blijven werken aan verbetering van veiligheid en welzijn van consumenten, klanten en werknemers, en vermindering van hun milieubelasting. Aangesloten bedrijven kunnen dit zichtbaar maken door het bedrijfslogo op de achterkant van de verpakking te plaatsen.

Het Charter richt zich op de gehele levenscyclus van het product en kijkt daarbij niet alleen naar de milieu-impact maar bijvoorbeeld ook naar consumentenvoorlichting over veilig en duurzaam gebruik. Er is aandacht voor alle fasen van het product: vanaf het fabriceren tot en met de afvalfase van het product.

Score	
Productie	✓
Formulering	✓
Verpakking	✓
Sociale impact	✓
Circulariteit	✓

De ISO-normen rondom duurzaamheid op een rijtje

Naast keurmerken bestaan er in de context van duurzaamheid ook nog een aantal ISO-normen. De Internationale Organisatie voor Standaardisatie (ISO) is een onafhankelijke internationale organisatie die normen vaststelt. De organisatie is een samenwerkingsverband van nationale standaardisatieorganisaties in 163 landen. Er bestaan veel verschillende ISO-normen voor allerlei processen. Voor sommige ISO-normen is het mogelijk om je als bedrijf te certificeren. Hieronder wordt een kort overzicht gegeven van de belangrijkste ISO-normen rondom duurzaamheid. Deze ISO-normen gelden op bedrijfsniveau.

- ISO 20400: Norm voor maatschappelijk verantwoord inkopen. Dit is een richtlijn en bevat geen eisen. Je kunt ook niet gecertificeerd worden voor deze norm. In 2020 start een evaluatie van deze norm, daarna is er misschien wel een certificeringsmogelijkheid in de vorm van ISO 20401.
- ISO 26000: Deze norm geeft handvatten om organisaties te ondersteunen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid 'op maat' in te vullen. ISO 26000 geeft antwoord op het wat en hoe van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Zo geeft de richtlijn duidelijke definities en afbakening van MVO en duurzame ontwikkeling. Daarnaast geeft de richtlijn handvatten voor implementatie van MVO in een organisatie. ISO 26000 is net als ISO 20400 een richtlijn en daarom niet geschikt en ook niet bedoeld voor certificatie.
- ISO 14001: Dit is de internationale norm met eisen voor een milieumanagementsysteem. Het milieumanagementsysteem wordt gebruikt om een bij de organisatie passend milieubeleid te ontwikkelen en de uitvoering ervan te borgen. De basis voor het milieumanagementsysteem is de 'plan-do-check-act' cyclus (PDCA). Bedrijven kunnen zich voor deze norm laten certificeren.
- ISO 9001: deze norm specificeert eisen voor een kwaliteitsmanagementsysteem van een organisatie die enerzijds moet aantonen dat zij in staat is om consequent producten en diensten te leveren die voldoen aan de eisen van de klant en aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, en anderzijds zich ten doel stelt om de klanttevredenheid te verhogen. Bedrijven kunnen zich ook voor deze norm laten certificeren.
- ISO 50001: Energiemanagement in brede zin geeft invulling aan de structurele verbetering van het energieverbruik en daarmee ook aan kostenbesparing. Deze norm voorziet in een geharmoniseerde methode om energiebesparingsmethode met elkaar te vergelijken.